

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าลี่ ในเขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี
ผู้วิจัย	นางสาวเกศประภา วัฒนาพันธ์
สาขา	สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตรกร โพธิ์งาม
กรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. กิติรัตน์ สีหพันธ์

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและวัฒนธรรม อันเป็นผลมาจากการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านท่าลี่ เขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนบ้านท่าลี่ เขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง จากปราชญ์ชุมชน หรือกลุ่มผู้นำชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ รวมถึงการสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการจัดกลุ่มความคิด สรุปข้อความแล้วเขียนอธิบายเชิงบรรยาย โดยการพรรณนาในภาพรวม

ผลการวิจัย พบว่า

1. การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและวัฒนธรรม อันเป็นผลมาจากการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านท่าลี่ เขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว และเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร มีการย้ายเข้า ย้ายออกเพิ่มขึ้นภายในชุมชน มีการย้ายเข้าเพิ่มจำนวนมาก ทั้งประชากรในทะเบียนราษฎรและนอกทะเบียนราษฎร ผู้ประกอบการ แรงงานอพยพหลบหนีเข้าเมือง เกิดการหลั่งไหลของกระแสสังคมภายนอกเข้าสู่ชุมชน ทำให้คนในชุมชนเริ่มรับเอาการดำเนินชีวิตที่ต้องมีการแข่งขันกันด้วยความเร่งรีบ มีการดำเนินชีวิตตามวัตถุนิยมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ส่งผลให้ชุมชนต้องพึ่งพาคนภายนอกมากยิ่งขึ้น ใช้ชีวิตฟุ่มเฟือยมากขึ้น และเมื่อมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้ามาสู่ชุมชนทำให้เป็นตัวเร่งให้ชุมชนรับเอาวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตแบบใหม่เข้ามาสู่ชุมชน โดยไม่รู้ตัว ปัญหาค่านิยมและความเชื่อของชุมชนที่เคยยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา เริ่มเปลี่ยนแปลงไป

เกิดการยอมรับค่านิยมตามกระแสสังคมภายนอก และเกิดการไหลบ่าเข้ามาของวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย ประเพณีแบบดั้งเดิมที่เคยสืบทอดปฏิบัติกันมาช้านานถูกบิดเบือนพิธีกรรม สร้างความเสียหายทางด้านวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนท้องถิ่น

2. ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนบ้านท่าลี่ เขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานีพบว่า มีการอพยพเข้ามาของแรงงานต่างถิ่น ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในท้องถิ่น ทั้งภาคการเกษตรและการบริการชาวบ้าน เริ่มมีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกมากขึ้น นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของชาวบ้านในชุมชน โดยเฉพาะคนในกลุ่มวัยแรงงานที่ต้องออกไปทำงานรับจ้างตามสถานประกอบการและผู้ประกอบการท้องถิ่น ส่งผลให้กลุ่มวัยแรงงานและวัยรุ่นในชุมชนมีพฤติกรรมเกิดการเลียนแบบไปในทางที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น ทำให้ชุมชนเริ่มมีปัญหาสังคมมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยว ก็ส่งผลให้ชุมชนสูญเสียรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย เริ่มหันไปดำเนินชีวิตที่จำเป็นต้องพึ่งพาคนภายนอกมากยิ่งขึ้น ที่ต้องมีการแข่งขันในเชิงธุรกิจ ผู้อาวุโสในชุมชนเริ่มมีบทบาททางครอบครัวและสังคมน้อยลงไป ทำให้การปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ ความเคร่งครัดในการยึดถือปฏิบัติแบบเก่าของคนในชุมชนเริ่มลดน้อยลงไปด้วย ส่งผลกระทบต่อค่านิยมและความเชื่อของชุมชนที่เคยยึดถือปฏิบัติสืบทอดกัน เกิดการยอมรับค่านิยมตามกระแสสังคมภายนอก และเกิดการไหลบ่าเข้ามาของวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย เกิดปัญหาความเสื่อมถอยทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชุมชนท้องถิ่น มีการนำการแสดงที่เป็นวัฒนธรรมจากที่อื่นเข้มาร่วมในงานประเพณีต่างๆ ของชุมชน โดยเน้นความสนุกสนานรื่นเริงเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบทำให้พิธีกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีแบบดั้งเดิมที่เคยสืบทอดปฏิบัติกันมาช้านานถูกบิดเบือนพิธีกรรม สร้างความเสียหายทางด้านวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนท้องถิ่น

ABSTRACT

The Title	Tourism Impact on Society and Communal Culture of Ban Talong in the Phataem National Park zone in Khongchiam District of Ubon Ratchathani Province,..... pp. 114
The Author	Miss Ketprapha Wanaphan
Degree	Master Degree of Art
Program	Social Sciences for Development
Chairman, Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr.Jittrakorn Po-ngam
Thesis Advisor	Dr.Kittirat Sihaban
Years	2010

The objective of the research was to study social and cultural changes caused by tourism in the community of Ban Talong in Phataem National Park zone and examine the tourism-related impact on the community in question. The research was qualitative. The populations specifically selected were the communal scholars or leaders. The research instruments were informal interview, observation and analysis.

The research findings were as follows :

1. From 2000-2010, there had been social and cultural changes thanks to tourism in the community. There was a structural change of population. Migration into the community increased. Social influences from outside had flowed into the community. Life in the community became more competitive. Communal way of life became more oriented towards materialism. The community depended ore on people outside the community. People increasingly lived a luxury life. Long-held values and beliefs had changed and distorted. New things from outside were more accepted. The traditions were ignored or taken for granted.

2. Migration into the community of alien workers helped solve the problem of labor shortage. Communal relations were also affected. The young people of working age who were employed at various places changed their behaviour in an undesirable way. At the same time, development of tourism led to the disappearance of a simple communal life. Senior members of the community did not play an active part in a family and society. As a result, values, beliefs and strict traditional practice has been overlooked.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่ง ผู้วิจัยไม่อาจจะนำมากล่าวได้ทั้งหมด ผู้มีพระคุณท่านแรกที่ผู้วิจัยจะขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตรกร โพธิ์งาม ที่ให้ความช่วยเหลือกรุณารับเป็นประธานที่ปรึกษา คอยช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดี ในการตรวจสอบเอกสารงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ด้วยดี และอีกท่านหนึ่งคือ อาจารย์ ดร. กิติรัตน์ สีหพันธ์ ซึ่งให้ความกรุณาเป็นที่ปรึกษา คอยให้คำแนะนำ ชี้แนะแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์จนครบถ้วนสมบูรณ์ พร้อมด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวุฒิ เอกะกุล และคณาจารย์ในสาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยโดยตลอด จึงขอขอบคุณในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้จนผู้วิจัยเรียนสำเร็จตามกำหนดเวลา ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาและขอบคุณเพื่อนร่วมงานของผู้วิจัยที่กรุณาให้กำลังใจและให้การสนับสนุนช่วยเหลือในทุกๆ เรื่องแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณเจ้าของงานวิจัยทุกท่านที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิง ตลอดจนเจ้าของหนังสือ ทุกเล่มที่นำมาอ้างอิง

ความสำเร็จครั้งนี้ผู้ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่อยู่เบื้องหลัง และเป็นผู้ให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด คือ คุณแม่สมใจ วัฒนาพันธ์ และบุคคลในครอบครัววัฒนาพันธ์ ทุกคน ซึ่งเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนช่วยเหลือในทุกๆ เรื่องแก่ผู้วิจัย

เกศประภา วัฒนาพันธ์